

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

Criminaliteit en rechtsstaat

tekst 1

Drie jaar cel voor belager Harmen Roeland

De rechtbank in Amsterdam heeft woensdag een 49-jarige man veroordeeld tot drie jaar cel waarvan zes maanden voorwaardelijk voor het toetakelen van voormalig NOS-verslaggever Harmen Roeland. De man duwde Roeland afgelopen zomer in het Amsterdamse IJ (breed vaarwater tussen Amsterdam-
5 Noord en Amsterdam-Centrum) en stak hem even later met de achterkant van zijn zaklantaarn in zijn linkeroog. Roeland raakte daardoor blind aan zijn linkeroog.

Het Openbaar Ministerie eiste vier jaar cel voor de zware mishandeling en de poging tot doodslag. De rechtbank wees ook een vordering toe van 15.882 euro.
10 Roeland had deze schadevergoeding geëist als voorschot op de immateriële schade die hij had ondervonden.

Roeland gaf tijdens de zitting op de rechtbank zijn visie op het gebeurde.

naar: ANP van 19 januari 2005

De vragen 1 tot en met 3 gaan over tekst 1.

Lees tekst 1.

- 1p 1 In bovenstaande rechtszaak kan de belager geen taakstraf krijgen. Waarom niet?
- A Een veroordeelde krijgt alleen een taakstraf als hij is veroordeeld voor een misdrijf waarop maximaal zes maanden gevangenisstraf staat.
 - B Een veroordeelde krijgt alleen een taakstraf als hij een overtreding heeft begaan.
 - C De belager moet aan het slachtoffer al een geldbedrag betalen.
 - D De belager is veroordeeld volgens het volwassenstrafrecht. Daarin past de taakstraf niet als hoofdstraf.

- 1p 2 In de regels 10 - 11 van tekst 1 staat dat Harmen Roeland immateriële schade heeft geleden.
Welke immateriële schade heeft Harmen Roeland geleden?
A aantasting van het rechtsgevoel
B emotionele en geestelijke schade
C financiële kosten
D verandering van opvatting over goed en kwaad
- 2p 3 Niet alleen verdachten hebben rechten, maar tegenwoordig ook slachtoffers.
→ Van welke twee rechten heeft Harmen Roeland als slachtoffer gebruik gemaakt?
- 1p 4 De politie van een bepaalde regio stuurt regelmatig een enquête naar burgers. Daarin vraagt de politie hoe de burgers denken over veiligheid in de buurt, het functioneren van de politie en over slachtofferschap.
Wat schiet de politie ermee op om mensen **in een enquête** te vragen of ze **slachtoffer** zijn geweest van misdrijven?
De politie
A kan dan beter haar hulpverlenende taak vervullen.
B kan dan beter verdachten van fraudezaken opsporen.
C krijgt dan een beter beeld van bepaalde misdrijven zoals fietsendiefstal.
D krijgt dan een beter beeld van vandalisme in de openbare ruimte.

tekst 2

Advocaat Plasman over foto Mohammed B.

Het programma 'Opsporing Verzocht' toonde gisteren een foto - zonder balkje voor de ogen - van de **verdachte** van de moord op Theo van Gogh, Mohammed B.

B.'s advocaat, Peter Plasman, verloor voorafgaand aan de uitzending een kort geding waarmee hij wilde voorkomen dat zijn cliënt herkenbaar zou worden getoond. Het Openbaar Ministerie vond dat het opsporingsbelang in deze zaak boven het belang van de verdachte ging.

bron: NOVA van 30 november 2004

- 1p 5 Mohammed B. heeft tegenover het Openbaar Ministerie toegegeven dat hij Theo van Gogh heeft vermoord.
Waarom wordt Mohammed B. in de media toch verdachte genoemd in plaats van dader?
A De media willen geen oordeel geven over de daden van Mohammed B.
B Het Openbaar Ministerie wil eerst controleren of Mohammed B. de waarheid spreekt.
C Iemand is verdachte totdat hij door de rechter schuldig is bevonden.
D Mohammed B. kan proberen de schuld van anderen op zich te nemen.

tabel 1

Geslacht gedetineerden (31 januari 2004)	
vrouwen	7,3 %
mannen	92,7 %

naar: de Volkskrant van 12 februari 2005

Bekijk de tabel.

- 2p 6 Uit de tabel kun je afleiden dat het plegen van misdrijven vooral door mannen gebeurt.

→ Welke verklaringen zijn te geven voor het feit dat vooral mannen zich schuldig maken aan crimineel gedrag?

Kies **twee** verklaringen uit onderstaande reeks:

- 1 De invloed van de godsdienst neemt af.
- 2 Er is meer gelegenheid tot crimineel gedrag bij mannen.
- 3 Er zijn aangeboren verschillen tussen mannen en vrouwen.
- 4 Het socialisatieproces is bij jongens en meisjes verschillend.
- 5 Mannen komen moeilijker aan werk dan vrouwen.

Schrijf de twee juiste nummers op.

tekst 3

Hoge Raad krijgt teveel kansloze zaken

De Hoge Raad moet teveel zaken behandelen die op onterechte gronden zijn aangebracht en geen kans van slagen hebben. Dit schrijft de Hoge Raad in het verslag over 2003 en 2004.

naar: de Volkskrant van 25 juni 2005

- 1p 7 Wat is de taak van de Hoge Raad?
- A Advies uitbrengen over strafzaken aan de minister van Justitie.
 - B Behandelen van strafzaken die een lagere rechtbank te zwaar en te ingewikkeld vindt.
 - C Beoordelen of het gerechtshof bij zijn beslissing de rechtsregels juist heeft toegepast.
 - D Rechtspreken als het gaat om zaken tegen de overheid.

tekst 4

Ooit kreeg een bekende hoogleraar criminologie de volgende vraag voorgelegd van een student: "Wat is volgens u de beste manier om gevoelens van onveiligheid te kunnen bestrijden?" Hij adviseerde een ander ochtendblad te gaan lezen.

naar: de Gelderlander van 13 mei 2005

- 1p **8** Wat bedoelde de hoogleraar in tekst 4 met zijn advies?
- A** Kranten die zakelijk schrijven over criminaliteit versterken de onveiligheidsgevoelens van de lezers.
 - B** Kranten hebben nauwelijks invloed op hoe lezers criminaliteit beleven.
 - C** Lezers van kranten met veel misdaadartikelen zullen eerder bij een delict aangifte doen bij de politie.
 - D** Lezers van kranten met veel sensationeel nieuws over criminaliteit zullen zich eerder onveilig voelen dan lezers van andere kranten.

tekst 5

Aantal moorden en overvallen neemt verder af

Het aantal overvallen in Nederland is in het eerste kwartaal van 2005 opnieuw afgenomen. Ook het aantal gevallen van moord en doodslag vertoont een afname. Dit blijkt uit cijfers van de Dienst Nationale Recherche-informatie (DNRI) van het korps Landelijke Politiedienst. De DNRI heeft er geen sluitende verklaring voor.

naar: de Volkskrant van 28 april 2005

Lees tekst 5.

- 2p **9** Leg uit dat de cijfers over het aantal overvallen en het aantal gevallen van moord en doodslag betrouwbaarder zijn dan politiecijfers over vernielingen en fietsendiefstal.
- Doe het zo: neem onderstaande nummers over en vul het antwoord aan.*
- 1 De cijfers over het aantal overvallen en gevallen van moord en doodslag zijn betrouwbaarder, omdat ...
 - 2 De politiecijfers over vernielingen en fietsendiefstal zijn minder betrouwbaar, omdat ...

tekst 6

OM gaat zelf straf opleggen onder zes jaar

Een meerderheid in de Tweede Kamer stemt in met het plan om het Openbaar Ministerie zelf straffen te laten opleggen voor delicten waarop maximaal zes jaar celstraf staat. Het gaat om zaken waarin officieren van justitie nu al aan verdachten een schikking mogen aanbieden. Maar gewelds- en zedenmisdrijven moeten hiervan worden uitgesloten, bepaalde de Kamer.

naar: de Volkskrant van 19 april 2005

- 1p **10** De overheid neemt verschillende beleidsmaatregelen om criminaliteit te bestrijden.
Tot welk beleid hoort het nieuwe plan in tekst 6?
- A beleid voor aanpak van jeugdcriminaliteit
 - B gevangenisbeleid
 - C opsporingsbeleid
 - D preventiebeleid
 - E vervolgingsbeleid
- 1p **11** Wat is het gevolg voor het strafproces van het plan in tekst 6?
- A Advocaten krijgen meer werk.
 - B De bevoegdheden van de politie worden uitgebreid.
 - C De bevoegdheid van het OM om te seponeren verdwijnt.
 - D Er komen minder strafzaken voor de rechter.

tekst 7

Ook hof legt Murat D. vijf jaar en tbs op

Het gerechtshof in Den Haag heeft Murat D., de 17-jarige scholier die in januari zijn leraar Hans van Wieren van het Terra College doodschoot, donderdag tot vijf jaar cel en tbs met dwangverpleging veroordeeld. Het hof nam hiermee de uitspraak van de rechtbank in Den Haag over.

naar: de Volkskrant van 24 december 2004

- 1p **12** Wat is de belangrijkste reden waarom het gerechtshof tbs heeft opgelegd?
- A om anderen af te schrikken
 - B om de burgers en de samenleving te beschermen
 - C om genoegdoening te geven aan de familie van het slachtoffer
 - D om tegemoet te komen aan de gevoelens van wraak bij de direct betrokkenen

- 1p **13** Welke bepalingen van het strafrecht zijn toegepast in de rechtszaak van Murat D.? Kies het juiste antwoord of de juiste antwoorden uit onderstaande mogelijkheden:
- 1 De wet biedt de mogelijkheid om rekening te houden met bijzondere kenmerken van de verdachte zoals leeftijd en toerekeningsvatbaarheid.
 - 2 Jongeren vanaf 16 jaar kunnen veroordeeld worden volgens het volwassenstrafrecht.
 - 3 In een rechtszaak heeft de verdachte het recht om in hoger beroep te gaan.
- Schrijf het juiste nummer of de juiste nummers op.*

tekst 8

Maandag-katerdag

Mag er in een bedrijf een dagje gespijbeld worden of niet?

“In sommige organisaties is het geoorloofd dat je één dagje geen zin in werken hebt. Dan snapt men dat privé-problemen kunnen leiden tot verzuim van een dag. In andere bedrijven is een dagje spijbelen taboe. Je komt achter die norm door opmerkingen van het personeel over wat wel of niet mag”, zegt Sanders, hoogleraar personeelswetenschappen.

naar: de Volkskrant van 17 mei 2002

- 1p **14** In de samenleving gelden verschillende soorten regels of normen. Wat voor een soort norm is ‘spijbelen mag in een bedrijf’ of ‘spijbelen mag niet in een bedrijf’ in **tekst 8**?
- A een individuele gedragsregel
 - B een ongeschreven regel
 - C een rechtsregel
 - D een regel in het arbeidscontract

tekst 9

Huwelijk zorgt voor minder misdaad

Vooraf het huwelijk zet een rem op de criminele loopbaan: circa een halvering volgens een studie van Arjan Blokland van het Leidse onderzoekscentrum NSCR. Als een crimineel trouwt, is dat voor velen van hen het sein een andere bron van inkomsten te zoeken. Zodra kinderen uit dat huwelijk worden geboren, zakt het aantal criminelen nog verder: uiteindelijk tot bijna nul.

bron: Het Financieele Dagblad van 28 januari 2006

- 1p 15 Er zijn verschillende maatschappelijke oorzaken van crimineel gedrag. Welke maatschappelijke oorzaak van crimineel gedrag kun je afleiden uit **tekst 9**?
- A De gelegenheid maakt de dief.
 - B De samenleving wordt steeds anoniemer.
 - C Er is bij mensen gebrek aan maatschappelijke bindingen.
 - D Er is sprake van sociale ongelijkheid in de samenleving.
 - E Veranderd norm- en waardenbesef als gevolg van verminderde betekenis van de godsdienst of levensbeschouwing.

tekst 10

Identificatie: last of zegen?

Het is nu al ruim een dikke maand verplicht om een identiteitsbewijs op zak te hebben. Toch zijn veel mensen tegen die maatregel. Donderdag wordt er zelfs tegen gedemonstreerd.

Mehmet Ozgul is het in ieder geval niet eens met de identificatieplicht. "Ik vind het een slechte zaak. Het geeft de politie nog meer recht bepaalde groepen aan te pakken, als je begrijpt wat ik bedoel."

naar: de Brug van Nijmegen van 12 februari 2005

- 1p 16 Waarom zijn sommige mensen, waaronder Mehmet Ozgul in tekst 10, het niet eens met de identificatieplicht? Zij vrezen dat de identificatieplicht leidt tot
- A betere opsporing van strafbare feiten.
 - B klassenjustitie.
 - C meer criminaliteit.
 - D positieve discriminatie.

tekst 11

Geen legitimatie: 3300 bekeuringen

In de eerste maand dat in ons land de identificatieplicht geldt, heeft de politie 3300 mensen beboet die zich niet konden legitimeren.

Sinds 1 januari moet iedereen van 14 jaar of ouder een paspoort, rijbewijs of identiteitsbewijs op zak hebben. Overtreders krijgen 50 euro boete, 14- en 15-jarigen 25 euro.

Er is volgens Justitie niet zomaar naar legitimatiebewijzen gevraagd. Dit is vooral gebeurd als ergens een delict of ordeverstoring was.

bron: Algemeen Dagblad van 3 februari 2005

Lees tekst 11 en bekijk de laatste twee zinnen.

- 1p 17 Wat is de reden dat de politie in een rechtsstaat **niet** zomaar naar een legitimatiebewijs mag vragen?
- A De burgers hebben recht op privacy.
 - B De burgers moeten beschermd worden tegen willekeur van de overheid.
 - C De politie moet eerst de strafbare feiten bewijzen.
 - D De politie moet eerst toestemming hebben van de burgemeester.

tekst 12

AMSTERDAM - Marinier Eric O., die werd verdacht van het overtreden van de geweldsinstructies voor Nederlandse militairen in Irak, eist een schadevergoeding van 300.000 euro van de Staat. Zowel de rechtbank als het gerechtshof sprak hem vrij. Het Openbaar Ministerie had zes maanden voorwaardelijke militaire detentie geëist en een taakstraf. Omdat O. in december 2003 de geweldsinstructies had overtreden, redeneerde Justitie, was er een Irakees om het leven gekomen.

naar: Dagblad van het Noorden van 4 juli 2005

Lees tekst 12.

- 1p 18 Wie heeft van de mogelijkheid gebruik gemaakt om in hoger beroep te gaan na de vrijspraak door de rechtbank?
- A de marinier
 - B de officier van justitie
 - C de rechter

tekst 13

De veelpleger

John is nog minderjarig. Des te schokkender is zijn criminele verleden: chantage, woninginbraak, auto-inbraak, geweld, fietsendiefstal, mishandeling, belediging, winkeldiefstal, zwartrijden, vernieling, bedreiging en vandalisme. Voor al die delicten is hij de afgelopen 2,5 jaar meerdere malen gearresteerd en veroordeeld.

naar: Algemeen Dagblad van 10 januari 2004

- 2p **19** John is volgens de tekst meerdere malen veroordeeld. Hij heeft straf gekregen volgens de regels van het jeugdstrafrecht.
→ Welke doelen van straffen werken hier kennelijk **niet**? Noem er twee.